

УДК 61(092)(477)

А.П. Дітковський, Т.Т. Хворостяна, О.Б. Кобзар, С.В. Дорошенко, М.В. Пархоменко
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ

КУЛЬЧИЦЬКИЙ КОСТЯНТИН ІВАНОВИЧ **(9.07.1922-18.11.1997)**

Виповнилося б 95 років з дня народження академіка Академії педагогічних наук України, заслуженого діяча науки України, лауреата Державної премії України, дійсного члена Міжнародної академії інтегративної морфології, члена Нью-Йоркської академії наук, лауреата премії Академії наук України імені О.О. Богомольця, кавалера ордена України “За заслуги”, доктора медичних наук, професора Костянтина Івановича Кульчицького.

К.І. Кульчицький народився 09 липня 1922 року в місті Миколаєві в сім’ї військовослужбовця-авіатора.

Усе життя К.І. Кульчицького пов’язане з Національним медичним університетом. Він вступив на 1-й курс в 1940 р. З початком другої світової війни з іншими студентами медичного інституту працював на споруджені укріплення для оборони Києва. За участь в оборонних роботах К.І. Кульчицький був нагороджений медаллю “За оборону Києва”. У часи евакуації медичного інституту в Челябінськ поєднував навчання з працею у військових шпиталях.

У 1944 році К.І. Кульчицький закінчив з відзнакою Київський медичний інститут і був призначений на посаду асистента кафедри оперативної хірургії і топографічної анатомії. З цієї пори все життя видатного морфолога пов’язано з цією кафедрою. Під керівництвом проф. С.Т. Новицького Костянтин Іванович Кульчицький захистив дисертацію “До хірургічної анатомії підшлункової залози”, став кандидатом наук і з часом – доцентом кафедри. З 1963 К.І. Кульчицький – завідувач кафедри оперативної хірургії і топографічної анатомії Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

Усєй час своєї фахової діяльності провідний морфолог України академік К.І. Кульчицький присвятив науковим дослідженням з експериментальної хірургії і морфології. Ним було створено новий напрямок, що розвинув ідею М.І. Пирогова про необхідність поєднання знань з клінічної анатомії та хірургії, а саме – експериментальне моделювання патологічних станів з подальшою хірургічною корекцією. Наукова робота кафедри була зосереджена на проблемах хірургії органів травної і серцево-судинної систем. Почали розвиватися комплексні наукові розробки з провідними установами Академії наук України та Академії

медичних наук України: інститутом серцево-судинної хірургії імені М.М. Амосова, інститутом електрозварювання імені Е.О. Патона, інститутом проблем матеріалознавства імені І.М. Францевича, інститутом кардіології імені М.Д. Стражеско, інститутом кібернетики імені В.М. Глушкова та інститутом нейрохірургії імені А.П. Ромоданова.

Костянтин Іванович дбайливо ставився до підбору кадрів для своєї кафедри, з великою відповідальністю ставився до формування науково-педагогічного колективу. Під керівництвом академіка К.І. Кульчицького на кафедрі виросла ціла плеяда видатних науковців – член-кореспондент АПН України, професор І.І. Бобрик, завідувачі кафедр медичних університетів України, професори Т.В. Семенова (Донецьк), М.П. Ковальський (Київ), Ю.В. Балтайгіс (Київ), В.С. Шевченко (Полтава), В.І. Талько (Київ), професори Л.М. Бадаєва (Київ), Д.Л. Горбатюк (Київ), В.К. Теплий (Київ), М.Д. Кучер (Київ), О.І. Пойда (Київ), Д.В. Дудко (Київ), В.Є. Чешук. (Київ). Його учні проявили себе як суспільні діячі, організатори охорони здоров'я і провідні практики хірургії. Серед них кандидати медичних наук, народний депутат України кількох скликань В.П. Івасюк, Г.Д. Ковбасюк (Біла Церква), В.А. Жельман (Київ), Ю.В. Малиновський (Київ), М.Д. Бондаренко (Київ), Л.М. Баран (Київ), В.А. Бичек (Київ). Вихованці великого вченого досі працюють на кафедрі та в інших медичних вузах: доценти А.П. Дітковський, Т.Г. Хворостяна, О.Б. Кобзар, І.Л. Первак, Н.Ю. Радомська, С.В. Дорошенко, М.В. Пархоменко, В.Б. Раскалей. Під керівництвом професора К.І. Кульчицького обдарована молодь з ентузіазмом вивчала різні напрямки експериментальних досліджень в хірургії. Аспірантуру кафедри пройшли іноземні фахівці – Дьюла Сабо (Угорщина), Джордж Джозеф Катеу (Сьєрра-Леоне), Тойлі Няздурдисв (Туркменія), Анна Міхневич (Польща), Абдель Азіз Халіль (Ліван), М. Ботарашвілі (Грузія), Абдурахман Ульд Ахмед (Марокко). Вони захистили дисертаційні роботи і назажди закарбували в своїй душі велику вдячність до кафедри і її керівника К.І. Кульчицького. Під керівництвом досвідченого завідувача кафедри виконано 41 кандидатську дисертацію і 12 докторських дисертацій.

Результати наукових досліджень академіка К.І. Кульчицького викладені більш ніж в 300 друкованих роботах, в тому числі 12 монографіях. Близько 20 робіт українського вченого видано за кордоном.

Костянтин Іванович сприяв визнанню української морфології на світовому рівні, брав участь в

роботі Всесвітніх та Європейських конгресів морфологів, нагороджений почесними дипломами товариств морфологів Мексики, Чехословаччини, Росії, Японії, Австрії, Швейцарії, Болгарії. Професор К.І. Кульчицький Почесний голова Другого Українського Республіканського з'їзду анатомів, гістологів, ембріологів.

Костянтин Іванович Кульчицький, дотримуючись традицій М.І. Пирогова, широко популяризував історію морфології як базисної науки для хірургів. Роботи, присвячені життю та діяльності М.І. Пирогова, В.П. Воробйова, М.С. Спірова, як-раво змальовують видатні постаті великих вчених, педагогів-гуманістів. Під керівництвом академіка АМН СРСР С.С. Дебова, К.І. Кульчицький брав участь у ребальзамації тіла видатного хірурга М.І. Пирогова та у відновленні Музею М.І. Пирогова у садибі Вишня міста Вінниці. За участь в ребальзамації тіла М.І. Пирогова та реконструкції музею-садиби “Вишня” К.І.Кульчицький разом із групою фахівців удостоєний Державної премії України.

Величезний досвід викладання оперативної хірургії і топографічної анатомії підсумовано в 4 підручниках, 21 методичній вказівці і посібнику. Підручник, створений авторським колективом під проводом К.І. Кульчицького, перекладений і виданий в Грузії і Молдові. Багато друкованих праць, спеціальних та популярних видань, доповідей присвятив Костянтин Іванович проблемам педагогіки вищої медичної школи. Визнанням його педагогічної майстерності було обрання дійсним членом Академії педагогічних наук України. Вихователь і педагог, блискучий лектор проф. Костянтин Іванович Кульчицький користувався величезним авторитетом серед студентів Київського медичного інституту. Йому було присвоєно звання Заслужений діяч науки УРСР, він Лауреат Державної премії з науки і техніки, Лауреат наукової премії АН УРСР імені О.О. Богомольця.

К.І. Кульчицький багато часу і сил віддавав організації наукових досліджень. Він був членом Президії Всесоюзного наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів. Упродовж 25 років обіймав посаду Голови Українського товариства морфологів, був членом Президії наукових медичних товариств України. Входив до складу редколегій журналів “Архів анатомії, гістології, ембріології”, “Клінічна хірургія”. Упродовж ряду років працював членом експертної Ради ВАК СРСР. Костянтин Іванович довгі роки був головою апробаційної Вченої Ради Київського медичного інституту, впродовж шести років працював проректором Київського медичного університету.

Морфологи України у 1964 році обрали К.І.

Кульчицького головою товариства анатомів, гістологів і ембріологів, яке він беззмінно очолював упродовж 33 років, залишивши по собі потужне, добре організоване товариство, спілку однодумців. Його зусиллями проведено сім конференцій і чотири з'їзди. Наукові товариства Болгарії, Грузії, Молдови обирали його своїм почесним членом.

Костянтин Іванович був чудовою, високоосвіченою, інтелігентною людиною, взірцем поведінки і поводження для своїх учнів і співробітників, в яких виховував почуття соціальної відповідальності і великої порядності.

До останніх днів свого яскравого і плідного життя на благо української науки Костянтин Іванович Кульчицький брав активну участь у роботі і житті кафедри оперативної хірургії і топографі-

чної анатомії. Завдяки К.І. Кульчицькому кафедра, на якій працювали В.О. Караваєв, О.Х. Рінек, Ю.К. Шимановський, П.І. Морозов, В.Д. Добромилов, І.В. Студзинський та інші видатні хірурги, посідає почесне місце серед інших кафедр України. Рішенням Київської міської ради К.І. Кульчицькому встановлено меморіальну дошку на будинку, де він мешкав по вул. Тургенєвській, 83/85.

Усе життя Костянтин Іванович Кульчицького було присвячено удосконаленню фундаментальної дисципліни, заснованої великим М.І. Пироговим. Учні Костянтина Івановича Кульчицького назавжди пронесуть в серцях його ідеї, знання, любов до людей і велике бажання бути гідними свого Вчителя.

Надійшла 09.02.2017 р.